Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a șasea)

22 mai 2014*

„Recurs — Concurență — Înțelegeri — Piața sacilor industriali din plastic — Încălcare unică și continuă”

În cauza C-35/12 P,

având ca obiect un recurs formulat în temeiul articolului 56 din Statutul Curții de Justiție, introdus la 24 ianuarie 2012,

Plásticos Españoles SA (ASPLA), cu sediul în Torrelavega (Spania), reprezentată de E. Garayar Gutiérrez, de M. Troncoso Ferrer și de E. Abril Fernández, abogados,

recurentă,

cealaltă parte din procedură fiind:

Comisia Europeană, reprezentată de F. Castilla Contreras și de F. Castillo de la Torre, în calitate de agenți, cu domiciliul ales în Luxemburg,

pârâtă în primă instanță,

CURTEA (Camera a șasea),

compusă din domnul A. Borg Barthet, președinte de cameră, domnul E. Levits și doamna M. Berger (raportor), judecători,

avocat general: doamna E. Sharpston,

grefier: doamna L. Carrasco Marco, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 15 ianuarie 2014,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Prin recursul formulat, Plásticos Españoles SA (ASPLA) solicită anularea Hotărârii Tribunalului Uniunii Europene ASPLA/Comisia (T-76/06, EU:T:2011:672, denumită în continuare „hotărârea atacată”), prin care acesta a respins acțiunea având ca obiect anularea în parte a Deciziei C(2005) 4634

* Limba de procedură: spaniola.

final a Comisiei din 30 noiembrie 2005 privind o procedură de aplicare a articolului [81 CE] (cazul COMP/F/38.354 – Saci industriali) (denumită în continuare „decizia în litigiu”), precum și anularea sau, cu titlu subsidiar, reducerea cuantumului amenzii care i-a fost aplicată prin această decizie.

Istoricul cauzei și decizia în litigiu

2 Recurenta este o societate pe acțiuni de drept spaniol, care produce și vinde din anul 1982 o gamă largă de produse din material plastic, printre care se numără sacii industriali. Aceasta este filială a Armando Álvarez SA (denumită în continuare „Armando Álvarez”), societate de drept spaniol care deținea în anul 2002 98,6 % din capitalul recurentei.

3 În noiembrie 2001, British Polythene Industries plc a informat Comisia Comunităților Europene despre existența unei înțelegeri în sectorul sacilor industriali (denumită în continuare „înțelegerea”).

4 După ce a efectuat verificări în cursul lunii iunie 2002, Comisia a inițiat procedura administrativă la 29 aprilie 2004 și a adoptat o comunicare privind obiecțiunile împotriva mai multor societăți, printre care se număra recurenta și Armando Álvarez.

5 La 30 noiembrie 2005, Comisia a adoptat decizia în litigiu, al cărei articol 1 alineatul (1) litera (j) prevede că recurenta și Armando Álvarez au încălcat articolul 81 CE prin participarea, între 8 martie 1991 și 26 iunie 2002, la un ansamblu de acorduri și de practici concertate în sectorul sacilor industriali din plastic în Belgia, în Germania, în Spania, în Franța, în Luxemburg și în Țările de Jos, care a avut ca obiect stabilirea prețurilor și aplicarea unor modele comune de calculare a prețurilor, repartizarea piețelor și alocarea de cote de vânzare, repartizarea clienților, a afacerilor și a comenzilor, prezentarea de oferte concertate la anumite cereri de ofertă și schimbul de informații confidențiale.

6 Pentru acest motiv, la articolul 2 primul paragraf litera (h) din decizia în litigiu, Comisia a aplicat recurentei și societății Armando Álvarez o amendă de 42 de milioane de euro, pentru plata căreia cele două societăți au fost obligate să răspundă în solidar.

Hotărârea atacată

7 Prin cererea introductivă depusă la grefa Tribunalului la 24 februarie 2006, recurenta a formulat o acțiune împotriva deciziei în litigiu. Prin această acțiune, ea solicita, în esență, anularea acestei decizii în măsura în care o privea sau, cu titlu subsidiar, reducerea cuantumului amenzii care i-a fost aplicată de Comisie.

8 În susținerea acțiunii formulate, recurenta invoca cinci motive. Primele trei motive priveau elemente de fapt în sensul că erau întemeiate pe aprecierea eronată a faptelor referitoare, în primul rând, la întinderea comportamentului recurentei, în al doilea rând, la definirea pieței produselor și a pieței geografice relevante, precum și, în al treilea rând, la cotele de piață care au fost utilizate pentru calcularea cuantumului amenzilor. Al patrulea motiv era întemeiat pe încălcarea articolului 81 CE și a principiului securității juridice, prin faptul că Comisia calificase încălcarea ca fiind unică și continuă. Al cincilea motiv era întemeiat pe încălcarea dispozițiilor aplicabile calculării amenzilor, precum și a principiilor egalității și proporționalității în stabilirea cuantumului amenzii aplicate recurentei.

9 Tribunalul a respins acțiunea în totalitate.

Concluziile părților și procedura în fața Curții

10 Recurenta solicită Curții:

— anularea hotărârii atacate;

— cu titlu subsidiar, reducerea considerabilă a cuantumului amenzii care i-a fost aplicată de Comisie și

— obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată.

11 Comisia solicită Curții:

— respingerea recursului și

— obligarea recurentei la plata cheltuielilor de judecată.

12 Prin Decizia președintelui Camerei a șasea a Curții din 15 mai 2013, procedura privind prezentul recurs a fost suspendată până la terminarea procedurii în cauzele în care s-au pronunțat Hotărârile Gascogne Sack Deutschland/Comisia (C-40/12 P, EU:C:2013:768), Kendrion/Comisia (C-50/12 P, EU:C:2013:771) și Groupe Gascogne/Comisia (C-58/12 P, EU:C:2013:770). Procedura a fost reluată, după pronunțarea acestor hotărâri, la 26 noiembrie 2013.

Cu privire la recurs

Cu privire la primul motiv

Argumentele părților

13 Recurenta susține că hotărârea atacată este afectată de erori cu privire la calificarea juridică a faptelor și la consecințele deduse din aceasta cu privire la aplicarea, în ceea ce o privește, a noțiunii de încălcare unică și continuă.

14 În primul rând, Tribunalul ar fi săvârșit, la punctele 30, 31 și 33 din hotărârea atacată, trei erori în ceea ce privește participarea recurentei la încălcările referitoare la sectorul sacilor așa-zișI „cu gură deschisă”. Tribunalul s-ar fi întemeiat în această privință pe simple prezumții, deși indiciile disponibile, și anume neparticiparea sa la discuțiile la nivel regional în cursul cărora erau abordate problemele privind acești saci, nu numai că ar da naștere unor îndoieli în ceea ce privește participarea sa la înțelegere, dar ar și sugera că ea nu a participat la aceasta.

15 În al doilea rând, Tribunalul ar fi reținut, de asemenea în mod eronat, participarea recurentei la încălcarea în sectorul „blockbags”, deși din constatările făcute la punctele 44-52 din hotărârea atacată ar rezulta că indiciile menționate la aceste puncte tind să stabilească faptul că ea nu a participat la discuțiile privind acest produs și, așadar, că nu era implicată în comportamentele anticoncurențiale referitoare la acesta.

16 În al treilea rând, elementele de probă reținute de Tribunal la punctele 67-69 din hotărârea atacată nu ar fi de natură să stabilească faptul că, chiar luând în considerare participarea sa la anumite reuniuni în care au fost discutate comportamente ilicite, recurenta știa sau ar fi trebuit să știe că acestea se înscriau în cadrul unui plan coluziv general al înțelegerii descrise în decizia în litigiu.

17 Comisia arată că, întrucât repune în discuție aprecierea elementelor de probă de către Tribunal, primul motiv al recursului este inadmisibil.

Aprecierea Curții

18 Pentru a răspunde la motivul invocat în sensul că este întemeiat pe o eroare a Tribunalului în calificarea juridică a elementelor de probă care i-au fost prezentate, trebuie amintită întinderea obiecțiilor formulate în decizia în litigiu cu privire la recurentă.

19 Astfel cum Tribunalul a arătat la punctul 57 din hotărârea atacată, decizia în litigiu vizează o înțelegere cu fațete multiple, care afectează mai multe tipuri de saci și mai multe teritorii. Potrivit descrierii care este dată acesteia în considerentul (444) al aceleiași decizii, structura înțelegerii se caracteriza printr-un „grup global [...] și subgrupuri regionale sau funcționale [...] în aparență distincte”, ansamblul constituind „o construcție coerentă și coordonată, după cum o dovedește în special un fascicul de elemente”. După cum a subliniat Tribunalul, Comisia nu a reproșat întreprinderilor destinatare ale deciziei menționate că au participat la toate manifestările înțelegerii, ci că au „participat în grade diferite” la aceasta.

20 În ceea ce privește gradul de participare a recurentei la comportamentele ilicite descrise în decizia în litigiu, Tribunalul a constatat la punctul 63 din hotărârea atacată, după ce a examinat toate argumentele invocate de recurentă, că aceasta contesta în esență o obiecție pe care decizia nu o cuprinde, și anume cea a unei participări la toate manifestările supranaționale, regionale și funcționale ale înțelegerii. Pe acest temei, Tribunalul a concluzionat că elementele de probă care i-au fost prezentate nu permiteau să se demonstreze că gradul de implicare a recurentei ar fi fost diferit de cel care i-a fost imputat de Comisie în decizia menționată, această participare fiind dovedită de o serie de indicii suficient de precise și de concordante.

21 În ceea ce privește aderarea la înțelegere, Tribunalul a considerat la punctul 70 din hotărârea atacată că în mod întemeiat Comisia a concluzionat că, în pofida neparticipării recurentei la subgrupuri, aceasta din urmă era implicată în înțelegerea globală. Tribunalul a justificat aprecierea respectivă subliniind în special, la punctul 68 din aceeași hotărâre, că recurenta participase la înțelegere la nivelul central al acesteia, și anume la un nivel în care erau date impulsurile.

22 Contrar a ceea ce susține recurenta, o astfel de apreciere a elementelor de probă este compatibilă cu o jurisprudență consacrată, care a admis că existența unui comportament ilicit poate fi dedusă dintr-un anumit număr de coincidențe și de indicii care, luate în ansamblu, pot constitui, în lipsa unei alte explicații coerente, dovada încălcării normelor de concurență (Hotărârea Aalborg Portland și alții/Comisia, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P și C-219/00 P, EU:C:2004:6, punctul 57, precum și Hotărârea Sumitomo Metal Industries și Nippon Steel/Comisia, C-403/04 P și C-405/04 P, EU:C:2007:52, punctul 51).

23 În măsura în care recurenta înțelege să susțină că elementele de probă examinate de Tribunal sunt ambigue, insuficient de precise sau neconcordante pentru a sprijini concluziile la care a ajuns această instanță, trebuie amintit că aprecierea de către Tribunal a forței probante a înscrisurilor din dosar care i-au fost prezentate nu poate, cu excepția cazurilor de încălcare a normelor în materie de sarcină și de administrare a probei, precum și de denaturare a înscrisurilor respective, care nu sunt invocate în speță, să fie repusă în discuție în fața Curții (Hotărârea FLSmidth/Comisia, C-238/12 P, EU:C:2014:284, punctul 31 și jurisprudența citată).

24 Din considerațiile care precedă rezultă că primul motiv invocat de recurentă în susținerea recursului trebuie să fie respins.

Cu privire la al doilea motiv

Argumentele părților

25 Cu titlu principal, recurentă arată că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept la punctul 115 din hotărârea atacată respingând ca fiind inadmisibil, întrucât este nou, argumentul pe care aceasta l-a dezvoltat în ședință, potrivit căruia Comisia ar fi săvârșit o eroare vădită de apreciere calculând cota sa de piață nu în funcție de propriile vânzări, ci imputându-i și vânzările realizate de Armando Álvarez, care era societatea sa mamă.

26 Cu privire la fond, recurenta susține că, din moment ce trebuie să se facă distincție între întreprinderea care participă direct la încălcare, în speță filiala, și cea căreia îi este imputat comportamentul acesteia din urmă, și anume societatea-mamă, gravitatea încălcării trebuie să fie determinată ținând seama numai de cifra de afaceri a filialei, înainte ca, odată ce amenda a fost calculată, societatea-mamă să fie obligată să răspundă în solidar pentru plata acesteia. Această metodă ar fi fost aplicată, în decizia în litigiu, celorlalte întreprinderi care au participat la înțelegere, recurenta fiind singura sancționată astfel, ceea ce ar fi discriminatoriu și nejustificat.

27 Cu titlu subsidiar, recurenta susține că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept omițând să verifice din oficiu dacă decizia în litigiu cuprindea o motivare suficientă pentru a explica motivele care au determinat Comisia să se îndepărteze, în ceea ce o privește, de reglementarea aplicabilă, de jurisprudența din acest domeniu și de metoda aplicată celorlalte întreprinderi implicate în aceeași înțelegere cu privire la calcularea amenzii. În lipsa unei justificări obiective care explică diferența de tratament, aceasta din urmă ar constitui o încălcare a principiului egalității de tratament.

28 Comisia consideră că al doilea motiv de recurs este nefondat în fiecare dintre aspectele sale.

Aprecierea Curții

29 Pentru a răspunde la motivul invocat, este necesar să se amintească argumentația invocată de recurentă în fața Tribunalului.

30 Din lectura cererii de sesizare a instanței depuse în fața Tribunalului, precum și din cuprinsul punctelor 98-103 din hotărârea atacată rezultă că recurenta a susținut, în esență, cinci tipuri de argumente pentru a contesta stabilirea cuantumului de plecare utilizat de Comisie pentru calcularea amenzilor. În primul rând, aceasta a reafirmat că Comisia nu putea să califice comportamentele în cauză drept o încălcare unică și continuă. În al doilea rând, ea a susținut că cuantumurile de plecare nu puteau fi calculate pe baza cotelor de piață. În al treilea rând, recurenta reproșează Comisiei că a încălcat principiul răspunderii individuale, luând în considerare toate vânzările sale de saci industriali în țările afectate de înțelegere. În al patrulea rând, aceasta arată că Comisia nu putea să se bazeze pe vânzările din anul 1996 pentru calcularea cotei de piață, întrucât vânzările au scăzut în mod semnificativ ulterior. În al cincilea rând, ea a susținut că amenda de 42 de milioane de euro care i-a fost aplicată este vădit disproporționată, în special în raport cu profiturile pe care le-ar fi putut obține din încălcare.

31 În această privință, din cuprinsul punctelor 104 și 115 din hotărârea atacată rezultă că, în ședința în fața Tribunalului, recurenta a susținut că Comisia săvârșise o eroare vădită de apreciere calculând cota sa de piață nu în funcție de propriile vânzări, ci imputându-i și vânzările realizate de societatea-mamă, și anume Armando Álvarez. Ca răspuns la o întrebare adresată de Tribunal, recurenta a precizat că acest argument trebuia să fie considerat o dezvoltare a motivelor invocate de ea în cadrul procedurii scrise.

32 Tribunalul a considerat că niciunul dintre motivele dezvoltate de recurentă în cererea sa nu privea pretinsa eroare de calcul al cotei de piață invocată în ședință. Din aceasta a dedus că argumentul respectiv trebuia să fie calificat drept motiv nou și l-a respins ca fiind inadmisibil, conform articolului 48 alineatul (2) din Regulamentul său de procedură.

33 În măsura în care recurenta susține, în stadiul recursului, că argumentul întemeiat pe eroarea săvârșită în determinarea cotei de piață venea să susțină motivele invocate de aceasta în primă instanță sub titlurile „Erori săvârșite de Comisie în aprecierea faptelor", „Încălcarea articolului 15 alineatul (2) din Regulamentul nr. 17 [al Consiliului din 6 februarie 1962, Primul regulament de punere în aplicare a articolelor [81 CE] și [82 CE] (JO 1962, 13, p. 204, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 3)] și a Liniilor directoare privind metoda de stabilire a amenzilor [aplicate în temeiul articolului 15 alineatul (2) din Regulamentul nr. 17 și al articolului [65 alineatul (5) din Tratatul CECO] (JO 1998, C 9, p. 3, Ediție specială, 08/vol. 3, p. 69)", precum și „principiile egalității de tratament și proporționalității în stabilirea cuantumului [amenzii]", este suficient să se arate că generalitatea titlului unui motiv invocat în stadiul cererii de sesizare a instanței nu poate acoperi dezvoltarea, într-un stadiu ulterior al procedurii, de argumente specifice care nu prezintă o legătură suficient de strânsă cu argumentele invocate în această cerere.

34 În speță, din examinarea înscrisurilor din dosar rezultă că recurenta, în stadiul cererii introductive, a dezvoltat, sub titlurile menționate la punctul precedent, mai multe argumente specifice privind calcularea amenzii care i-a fost aplicată de Comisie, fără să conteste totuși faptul că cota sa de piață fusese calculată imputându-i-se vânzările realizate atât de către ea însăși, cât și de Armando Álvarez. Or, luarea în considerare a cotei de piață, în temeiul capacității economice efective a autorilor încălcării normelor de drept al Uniunii de a provoca un prejudiciu important concurenței, constituie un element esențial al metodei de calcul al amenzii, astfel că orice contestare a acestei metode de către recurentă trebuia să fie formulată în mod specific în fața Tribunalului de la stadiul cererii de sesizare a instanței (a se vedea în acest sens Hotărârea SGL Carbon/Comisia, C-564/08 P, EU:C:2009:703, punctul 31).

35 În consecință, în mod întemeiat Tribunalul a respins la punctul 116 din hotărârea atacată argumentul recurentei întemeiat pe eroarea de calcul săvârșită de Comisie în determinarea cotei sale de piață, prin includerea în aceasta a vânzărilor societății sale mamă.

36 În aceste condiții, nu este necesar să se examineze de către Curte temeinicia unui astfel de argument.

37 În măsura în care recurenta susține, cu titlu subsidiar, că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept omițând să verifice din oficiu dacă decizia în litigiu cuprindea o motivare suficientă pentru a explica motivele care determinaseră Comisia să se îndepărteze de normele care reglementează calcularea amenzilor, astfel cum le aplicase celorlalte întreprinderi care au participat la aceeași înțelegere, trebuie arătat că, în fața Tribunalului, recurenta nu a invocat deloc existența, între acestea din urmă și ea însăși, a unei diferențe de tratament în ceea ce privește cota sa de piață în scopul calculării cuantumului amenzii.

38 Întrucât nu a fost sesizat cu niciun argument invocat în această privință, nu se poate reproșa Tribunalului că nu a verificat din oficiu existența, în decizia în litigiu, a unei motivări care poate justifica o pretinsă diferență de tratament, din moment ce nu i s-a solicitat să își exercite controlul jurisdicțional în această privință.

39 Întrucât argumentul întemeiat pe o astfel de diferență de tratament trebuie considerat drept nou, el nu poate fi examinat în stadiul recursului. Astfel, în cadrul acestuia, competența Curții este, în principiu, limitată la aprecierea soluției legale pronunțate cu privire la motivele dezbătute în fața instanțelor de fond (Hotărârea FLSmidth/Comisia, EU:C:2014:284, punctul 42). În consecință, al doilea motiv trebuie înlăturat în fiecare dintre aspectele sale.

40 Din toate considerațiile de mai sus rezultă că niciunul dintre cele două motive invocate de recurentă în susținerea recursului nu poate fi primit și, prin urmare, acesta trebuie respins în totalitate.

Cu privire la cererea de substituire a motivelor prezentată de Comisie

Argumentația Comisiei

41 În memoriul în răspuns, Comisia solicită Curții să realizeze o substituire a motivelor de la punctul 47 din hotărârea atacată. Potrivit acesteia, prin faptul că s-a întemeiat pe declarația unui participant la o reuniune a subgrupului „blockbags” pentru a nu reține participarea recurentei la aceeași reuniune, deși numele acesteia figura pe lista participanților la aceasta, Tribunalul ar fi săvârșit o denaturare a elementelor de probă care i-au fost prezentate.

Aprecierea Curții

42 Potrivit articolului 116 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții, în redactarea sa în vigoare la data cererii respective, prin memoriul în răspuns se poate cere respingerea, în tot sau în parte, a recursului sau anularea, în tot sau în parte, a deciziei Tribunalului ori admiterea, în tot sau în parte, a concluziilor formulate în primă instanță. Articolul 113 alineatul (1) din regulamentul menționat prevede aceleași cerințe în ceea ce privește concluziile unui recurs (Hotărârea Edwin/OAPI, C-263/09 P, EU:C:2011:452, punctul 83).

43 Or, în speță, cererea Comisiei nu vizează obținerea anulării, fie ea și în parte, a hotărârii atacate, ci modificarea unei constatări făcute de Tribunal în cadrul examinării primului motiv invocat în fața acestuia de recurentă, motiv care de altfel a fost respins.

44 O astfel de cerere nu poate fi, așadar, decât respinsă ca fiind inadmisibilă.

Cu privire la cheltuielile de judecată

45 Potrivit articolului 184 alineatul (2) din Regulamentul său de procedură, atunci când recursul nu este fondat, Curtea se pronunță asupra cheltuielilor de judecată.

46 Potrivit articolului 138 alineatul (1) din același regulament, aplicabil procedurii de recurs în temeiul articolului 184 alineatul (1) din acesta, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată. Întrucât Comisia a solicitat obligarea recurentei la plata cheltuielilor de judecată, iar recurenta a căzut în pretenții, se impune obligarea acesteia să suporte, pe lângă propriile cheltuieli de judecată, și cheltuielile de judecată efectuate de Comisie în cadrul prezentului recurs.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a șasea) declară și hotărăște:

1) Respinge recursul.

2) Obligă Plásticos Españoles SA (ASPLA) la plata cheltuielilor de judecată ale prezentului recurs.

Semnături